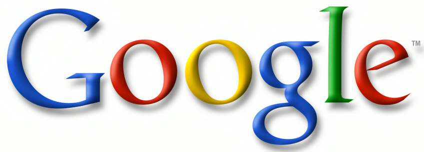
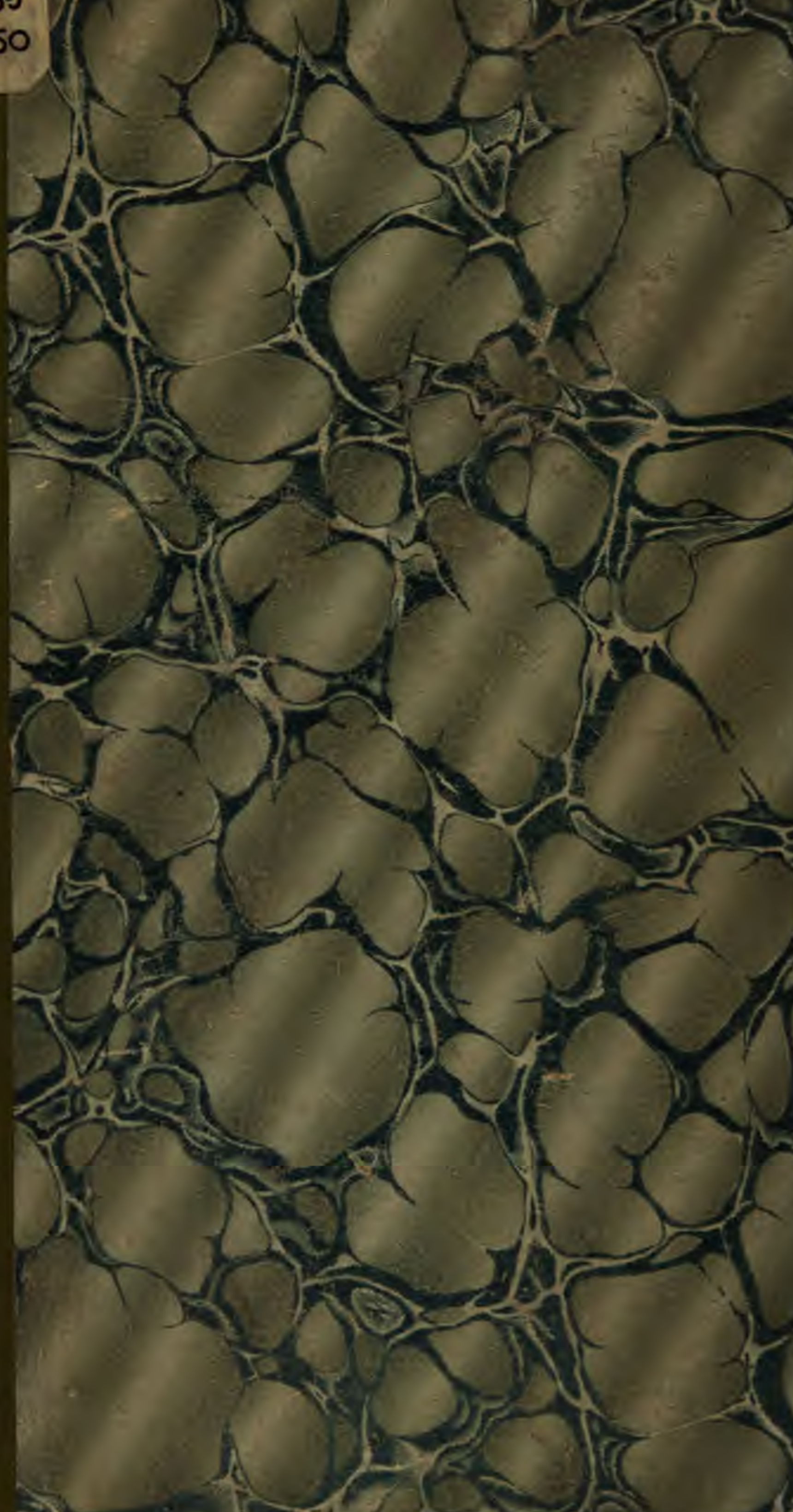
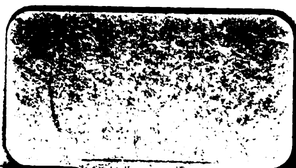

Jacoby - Observationes in Dionysii Halicarnassensis-

HARVARDIANA · IN · NOV · ANG · ACADEMIA
ET
VE RI
TAS
CHRISTO ECCLESIAE

OBSERVATIONES CRITICAE

IN DIONYSII HALICARNASSENSIS

ANTIQVITATES ROMANAS

QVAS

SVMMORVM IN PHILOSOPHIA HONORVM

AB AMPLISSIMO PHILOSOPHORVM ORDINE

VNIVERSITATIS LIPSIENSIS

RITE OBTINENDORVM CAVSSA

SCRIPSIT

CAROLVS IACOBY

MEMELENSIS

LIPSIAE

TYPIS B. G. TEVBNERI

MDCCCLXXI

Dionysii Halicarnassensis Antiquitatibus Romanis emendandis si quis operam navaturus est, is nunc demum etiam tomo IV editionis Kiesslingianae superiore anno in lucem emisso editionem in manibus habet, quae arti criticae nostrorum temporum conveniat. Itaque non est cur miremur, quod nunc paulo acrius studia Dionysiana multos ante annos a Friderico Ritschelio resuscitata coluntur, quamquam ne nunc quidem numerus eorum, qui in Dionysii scriptis versantur, dignitati, quae ei scriptori tribuenda videtur, par est. Atque cum ei, qui Antiquitatibus operam antea dabant, id potissimum sequerentur, ut corruptos locos quibus libri scatent ingenio suo emendarent, nostra aetate primum Kiesslingius ipse et in adnotatione critica editionis suae et in programmate Basiliensi anni 1868, tum Grasbergerus in dissertatione ad conventum vicesimum sextum philologorum Germanorum salutandum edita eodem anno atque in tomo XXVIII Philologi (anni 1869) p. 344 et 546 Dionysii usum dicendi observare coeperunt neque paulum in proprietate sermonis restituenda profecerunt.

Mihi autem accuratius in hunc usum inquirenti nonnulla, priusquam ad rem ipsam aggrediar, praefanda esse videntur, ne quis forte modum ac rationem meam tractandi Dionysii vitio mihi vertat. Tradita enim sunt nobis, ut notum est, praeter Antiquitates etiam rhetorica quae dicuntur scripta Dionysii, quae itidem quaestioni meae adhibere non placuit. Et hoc quidem, ut puto, meo iure. Nam primum nemo negare potest alia scribendi ratione historicum multis in rebus uti; tum, quod est gravissimum, horum Dionysii scriptorum exemplaria non exstant, quae certum de usu dicendi iudicium admittant. Quin ne Kiesslingii quidem Antiquitatum editionem satis esse ad accuratam usus dicendi quaestionem instituendam saepius videbimus, cum adnotationi criticae nimis angustum spatium in his exemplaribus Teubnerianis detur. Atque sic factum est, ut observationes meae criticae,

sicuti res ipsa coegit, plerumque id impugnent, quod Kiesslingius in editionem suam recepit, praesertim cum equidem viam atque rationem, quam ille in libris Antiquitatum edendis tenuit, non possim omni ex parte probare. Dico autem eam rationem, de qua in praefatione tomi I p. VII nos certiores facit his verbis usus: 'Atque cum id praecipue sectarer ut tandem qualem libri optimi exhiberent Dionysium patefacerem itaque eis qui nunc in Dionysio operam suam collocaturi essent certius substruerem fundamentum, codicum fidem secutus inconstantiae cuiusdam vitium effugere saepe nec potui nec volui. Quod vel maxime cadit in omne genus orthographicum, cum in scriptore aetatis recentioris, praesertim in re per se tam dubia atque incerta, eorum qui nuper Cobeti aliorumque vestigiis insistentes omnia ad unam eandemque regulam revocarunt exemplum sequi noluerim.' Nam etiamsi tantum abest, ut cum Cobeto aliisque omnia ad unam eandemque regulam revocare velim, ut saepius Cobeti emendationes reiecturus sim, tamen magnus locorum numerus exstat, quorum scriptura, qualis in codicibus traditur, cum abhorreat ab usu vel omnium scriptorum Graecorum communi vel Dionysii proprio, corrigenda est. Nec Kiesslingius ipse semper sibi constitit, cum in tomis posterioribus editionis suae saepius mutari iubeat, quae contra usum Dionysii dicta esse videantur. Inspicias velim tomum alterum, ubi p. IV recte de ἀπεχθάνομαι et ἀπέχθομαι verbis, de πᾶς et ἅπας vocabulis agitur; item p. VII rectissime in verbis ἐντὸς τοῦ τείχους, quae Chisianus codex praebet, τοῦ articulus deletur; vel p. XIX pro ἐν ἀσφαλείᾳ merito ἐν ἀσφαλεῖ scribitur et in textum recipitur, et quae sunt similia. Complures autem huiusmodi correctiones, quibus usus loquendi restituitur, Kiesslingius in eo programmate quod supra commemoravi proposuit earumque plurimas prorsus probabiles.

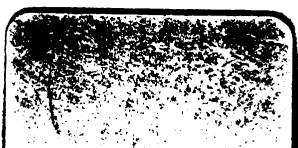
Multum Ritschelius, Ambroschius, Sintenis, Sauppius de Dionysii Halicarnassensis codicibus eorumque auctoritate in diversas partes disputarunt, non consentientes inter se nisi in eo, quod in aestimanda Chisiani atque Urbinatis, ut optimorum codicum, mutua ratione cardinem rei verti intellexerunt omnes. Tum Kiesslingius quoque in praefatione tomi I p. VI de codicum Dionysianorum ratione disseruit, sed valde mirum in modum. Exstant enim eo quem attuli loco haec eius verba: 'Cum autem Chisiani libri antiquissimi auctoritas apud Ritschelium Ambrosiumque tantum valuerit ut ad eius praecipue fidem scriptoris verba exigi

posse existimarent, mihi res longe aliter sese habere videtur. Urbinatis enim praestantia quamvis levioris cuiusdam interpolationis commaculata vestigiis ea est ut emendationem totam fere ab hoc libro repetendam esse mihi persuasum sit. Eam igitur legem mihi proposui, ut Urbinatem quantum fieri posset fideliter exprimerem.' Quae verba si quis legerit, facile adduci potest ut Kiesslingium primum contra Ritschelium Ambroschiumque rationem codicum recte explicavisse credat. Sed si iuste agamus, tantum abest ut Kiesslingio hanc laudem concedamus, ut neglegentiam quandam ei obiciamus. Nam Kiesslingium Ritschelii 'de codice Urbinate Dionysii Halicarnassensis' disputationem editam Bonnae a. 1847 aut cognitam aut in manibus non habuisse apparet *). Illud quidem ei integrum relinquitur, quod ne eis quidem locis Urbinatis codicis scripturas reiecit, ubi sunt maxime perversae. Quicunque autem in Antiquitatibus Dionysii tractandis emendandisque versaturus est, ita versari debet, ut Chisiani Urbinatisque codicum virtutem esse promiscuam sciat. Sic rectissime Ritschelius statuit, sic Sintenis Emend. Dionys. spec. III p. 1, ubi haec verba posuit: '— ut mihi quidem, uti nunc res est, cum suas uterque codex virtutes, sua vitia habeat, nihil magis videatur opus esse quam subtili iudicio, quod idoneo scriptoris usu adiutum singulas lectiones in disceptationem vocet perpensisque rationibus omnibus id constituat, quod Dionysium scripsisse probabile sit.'

Postquam ab hac parte satis videor dixisse, relinquitur ut pauca verba de ratione disputationis meae faciam. Hanc autem totam sic instituere volui, ut primo capite eos locos Antiquitatum Romanarum tractarem, qui ab usu dicendi vel omnium scriptorum Graecorum communi vel proprio Dionysii abhorrere mihi viderentur; tum nonnullos eligerem, quos ego, cum eorum scriptura in ipsis codicibus corrupta exstaret, quantum in me situm erat, coniecturis emendare conarer. Ad primam autem partem disser-

*) Suis id verbis ipse Ritschelius questus est Opusc. phil. t. I p. 517 sq. adn. Vbi sui de utroque codice iudicii summam his verbis complectitur: 'In Vrbinate . . . cognovimus raram et prope singularem talis codicis indolem, qui et correctoris manum passus manifestam et cetera neglegentius ab librario habitus tamen utrumque vitium tam eximiis dotibus compensaret ut, si paucis volumus rei summam complecti, deterioris generis melius exemplum Chisianus, deterius autem melioris generis repraesentare Vrbinas existimandus sit.'

ACADEMIA · HARVARDIANA · IN · NOV · ANG
CHRISTO ET ECCLESIAE
VE RI TAS

Infin., das Part. und die 2 sing. Imper. vom Aoristo 2 (ἐνεγκεῖν, ἐνεγκών, ἐνεγκόντος, ἔνεγκε); alles übrige nebst dem ganzen Medio vom Aor. 1 (ἤνεγκαν, κατε, κατο, ἐνεγκάτω, κασθαι, κάμενος etc. Impf. Med. ἔνεγκαι)'*). Sed quomodo, iam quaerimus, de usu eorum scriptorum nobis iudicandum est, qui imitatores Atticorum habendi sunt? Qua in quaestione rursum, quae Lud. Dindorfius in praefatione Diodori p. XXXVI de φέρω verbo disputavit, antea commemoranda video: 'φέρω verbi aoristos inter primum et secundum activi in participio maxime ita variat scriptura ut modo omnibus modo melioribus in libris sit aut prior aut alter, et nemo dixerit secundo tantum an priori promiscue cum illo usus sit Diodorus.' Quanto tamen certius acriusque de Dionysii usu iudicare nobis licet! Totam autem quaestionem ita instituam, ut, cum sola exempla ad usum dicendi demonstrandum valeant, ab indicativo activi initium faciam, exempla quae congessi afferens omnia. Indicativum igitur aoristi activi habes:

II, 36 (I, 159, 1) διήνεγκαν
II, 60 (I, 186, 8) διήνεγκαν
II, 64 (I, 191, 13) ἐξήνεγκαν
IV, 6 (II, 10, 22) ἤνεγκαν
IV, 26 (II, 39, 5) συνήνεγκαν
VI, 66 (II, 289, 31) ἐξήνεγκαν
VII, 37 (III, 46, 10) ἐξήνεγκαν
VII, 45 (III, 55, 31) ἐξήνεγκαν
VIII, 56 (III, 172, 22) συνήνεγκαν
IX, 4 (III, 229, 7) ἀπήνεγκαν
IX, 27 (III, 267, 9) μετήνεγκαν
X, 24 (IV, 37, 24) προσήνεγκαν
X, 30, (IV, 47, 19) ἐξήνεγκαν
XI, 41 (IV, 147, 9) ἤνεγκαν
XIII, 9 (IV, 195, 7) κατήνεγκαν
XV, 8 (IV, 218, 18) ἐξήνεγκαν
XIX, 16 (IV, 246, 15) προεισήνεγκαν (ut Reiskius scripsit: codices enim praebent προσήνεγκαν)
XIX, 16 (IV, 246, 17) εἰσήνεγκα.

Hos igitur locos si Kiesslingius respexisset in adnotatione critica tomi III p. VII, non proposuisset ἐξήνεγκον aoristum secundum pro ἐξήνεγκαν aoristo primo, quem codices exhibent. Ex tertia persona singularis ἤνεγκε cum nihil conligi possit, has formas consulto omitto; pro συνήνεγκεν ἄν tamen, quod apud Kiess-

*) Cobeti quoque verba, quae in Novarum lectionum p. 2 et 3 exstant, comparari possunt. Scribit enim ita: 'Veteres Attici εἶπον constanter dicebant sed εἶπας, εἴπομεν sed εἰπάτην et εἴπατε, in imperativis similiter εἰπέτω et εἰπόντων sed εἴπατον et εἴπατε, ut α sit in secunda persona perpetuum, in primam et tertiam non admittatur, neque in optativo usquam aut in infinitivo aut in participio appareat. Mira est haec consuetudinis morositas, sed constare videbis. Simillimum est, quod in ἤνεγκον et ἤνεγκας dicendi arbitrium constituit.'

lingium libri VII, 45 (III, 55, 13) Sylburgii correctione merito recepta legitur, itidem codices cυνήνεγκαν ἄν praebent.

Porro coniunctivo aoristi omisso ad optativi exempla consideranda transeamus. Et ut praemittam locos, quorum scriptura in codicibus non fluctuat, his tribus optativus aoristi primi exstat: I, 42 (I, 52, 9) cυνδιενέγκαιεν, VI, 60 (II, 283, 5) ἐπενέγκαιμεν, VIII, 78 (III, 203, 1) cυνενέγκαιεν, ubi codex B τε οὖν ἐνέγκαιεν habet. Verum totidem restant, quibus apud Kiesslingium aoristi secundi optativus legitur: quod num iure factum sit, iam videamus. Itaque nunc demum, unde profecta est disputatio, eo redeat. Libri I cap. 16 autem si ex λάβοιεν et ἐπιcτήcειε optativis satis intellegitur etiam pro ἐξήνεγκεν indicativo optativum substituendum esse, quis est qui dubitare possit, quin ἐξήνεγκεν non in ἐξενέγκοι, quod Sylburgius voluit, sed in ἐξενέγκειεν mutandum sit? praesertim cum haec correctio non modo lenior sit, sed etiam hiatum tollat. De altero autem loco, libri VII cap. 31 (III, 39, 6), ubi verba sunt πῶc ἂν ὑμεῖc ἐνέγκοιτε τὴν αὐθάδειαν τοῦ cυνεδρίου, breviter agere licet; nam cum Chisianus codex et Urbinatis prima manus ἐνέγκαιτε habeant, haec forma, quam Kiesslingius prorsus immerito neglexit, in dubium vocari non potest. Tertio denique loco libri VII cap. 57 (III, 72, 17), ubi legimus ἐπεὶ δὲ ἡ Οὐαλερίου γνώμη νικᾷ, cυνενέγκοι μὲν ταῦτα ὑμῖν, de scripturae discrepantia nihil adnotatum est; in editione Sylburgiana νικᾷ καὶ cυνενέγκῃ exstat, quod Sylburgius in νικᾷ cυνενέγκοι vel cυνενέγκαι mutari iussit. Iam nunc vero apparere videtur, infra autem omnibus aoristi formis compositis luculentius apparebit, etiam hoc loco cυνενέγκειε scribendum esse.

Imperativus, ad quem progredimur, si recte vidi, bis legitur: IV, 84 (II, 109, 27) ἐπενέγκατε et IX, 52 (III, 301, 25) ἀπενεγκάτω. Etenim tertio loco VII, 31 (III, 39, 23), ubi habes ἀλλ᾽ εἴγε τἀναντία βούλεcθε — ἐμοὶ cυμβούλῳ χρηcάμενοι μετριάcατε καὶ τοὺc λόγουc — πολιτικῶc καὶ μὴ δυcοργήτωc ἐνέγκετε, satis mirari non possum quod Kiesslingius Chisiani et Urbinatis veram scripturam, quae ἐνέγκητε coniunctivum praebet, mutavit in ἐνέγκετε imperativum, qui dupliciter falsus est. Nam primum imperativi secunda persona pluralis numeri apud Dionysium est ἐνέγκατε; tum quo iure Kiesslingius contra usum Graecorum ἐνέγκητε coniunctivum, cum verba ad μή particulam pertineant, in ἐνέγκετε imperativum mutaverit, equidem perspicere nequeo.

Quod tamen ad infinitivum attinet, constanter Dionysium aoristi secundi infinitivum usurpasse haec exempla docent:

I, 37 (I, 44, 6) ἐξενεγκεῖν
I, 66 (I, 81, 22) ἐξενεγκεῖν
I, 74 (I, 91, 25) ἐξενεγκεῖν
IV, 3 (II, 4, 15) ἐξενεγκεῖν
IV, 27 (II, 41, 2) ἐξενεγκεῖν
IV, 47 (II, 67, 14) εἰϲενεγκεῖν
IV, 47 (II, 67, 27) ἀνενεγκεῖν
V, 50 (II, 173, 10) ἐνεγκεῖν
V, 50 (II, 173, 19) διενεγκεῖν
V, 75 (II, 207, 11) ἐνεγκεῖν
VI, 66 (II, 290, 24) ἐξενεγκεῖν
VI, 96 (II, 328, 6) εἰϲενεγκεῖν
VII, 17 (III, 24, 5) ἐπενεγκεῖν
VII, 60 (III, 77, 22) ἐπενεγκεῖν
VIII, 36 (III, 146, 22) ἐξενεγκεῖν
X, 3 (IV, 4, 27) ἐξενεγκεῖν
X, 10 (IV, 14, 17) ἐξενεγκεῖν
X, 26 (IV, 41, 29) ἐξενεγκεῖν
XI, 5 (IV, 98, 31) ἐξενεγκεῖν
XI, 7 (IV, 100, 27) ἐπενεγκεῖν
XI, 59 (IV, 166, 32) ἐξενεγκεῖν.

Ex his exemplis evidentissime apparet libri XV cap. 3 (IV, 209, 24), ubi proditum est ἢ δόξαν αἰϲχίϲτην ἐνέγκαι ξενοκτονίαϲ, ἢ φόνων ἅψαϲθαι πολιτικῶν, scribendum esse potius ἐνεγκεῖν.

Reliquum est, ut participii formas tractemus, quarum numerus permagnus est; incipiamus igitur a masculina forma participii aoristi primi:

I, 52 (I, 63, 28) ϲυνδιενέγκαϲ
II, 30 (I, 151, 23) ἀνενέγκαϲ
II, 41 (I, 164, 15) διενέγκαντεϲ
II, 71 (I, 199, 13) εἰϲενέγκαντοϲ
III, 1 (I, 209, 17) ϲυνδιενέγκαϲ
III, 19 (I, 238, 27) ἐνέγκαϲ
III, 19 (I, 239, 17) ἐξενέγκαντεϲ
III, 20 (I, 240, 16) ἐνέγκαϲ
III, 20 (I, 240, 18) ἐξενέγκαϲ
III, 71 (I, 314, 12) προενέγκαϲ
III, 73 (I, 317, 6) ἐνέγκαντοϲ
IV, 3 (II, 4, 19) ἐπενέγκαντεϲ
IV, 11 (II, 18, 4) ϲυνενέγκαντεϲ
IV, 34 (II, 50, 4) ἐπενέγκαντεϲ
IV, 80 (II, 104, 11) ἐπενέγκαντοϲ
V, 5 (II, 117, 14) μετενέγκαϲ
VI, 77 (II, 303, 31) εἰϲενέγκαντοϲ
VI, 90 (II, 320, 8) ἐπενέγκανταϲ
VIII, 67 (III, 187, 8) προϲενέγκανταϲ
VIII, 89, (III, 220, 4) ϲυνενέγκαντεϲ
IX, 41 (III, 285, 29) ἐπενέγκαντοϲ
X, 17 (IV, 27, 9) διενέγκαντεϲ
X, 29 (IV, 45, 18) ἐνέγκαντεϲ
XI, 31 (IV, 134, 8) ἐξενέγκαντοϲ
XI, 60 (IV, 168, 19) ἐπενέγκαϲι
XIII, 5 (IV, 191, 28) ϲυνειϲενέγκαντεϲ
XX, 5 (IV, 260, 13) περιενέγκαϲ.

Subsequantur participii aoristi primi formae femininae:

II, 69 (I, 197, 18) ἐνέγκαϲαν
III, 15 (I, 232, 30) ἐξενέγκαϲα
IV, 62 (II, 84, 3) ἐνέγκαϲα
IV, 62 (II, 84, 8) ἐνέγκαϲα
IV, 67 (II, 90, 6) ἐνέγκαϲα
VIII, 24 (III, 129, 13) ἐπενέγκαϲαι.

Quodsi ad participii aoristi secundi formas inquirendas transimus, sex locis Antiquitatum illud exstare videmus: V, 54 (II, 179, 15) ἐξενεγκόντεϲ, ubi codex B ἐνεγκόντεϲ praebet; VII, 8 (III, 11, 5) προενεγκόντεϲ; VII, 31 (III, 38, 28)

μετενεγκόντες; VII, 54 (III, 50, 17) συνδιενεγκόντες; IX, 36 (III, 280, 4) κατενεγκόντες; XI, 22 (IV, 120, 31) ἐπενεγκόντες. Sed his quoque locis, quamvis codices fluctuare non videantur, si contendero aoristi primi formas reponendas esse, haud nescio apud multos in audaciae crimen me incursurum. Et tamen quis est qui neget plenam fidem meae sententiae illud facere, quod tales formae, quales sunt ἐνεγκών ἐνεγκοῦσα, omnino nullae exstant? Itaque equidem plane non dubito, quin Dionysius praeter infinitivum constanter aoristi primi formis usus sit.

Sic quaestione de activi aoristis ad finem perducta medii aoristi formas addam, ut etiam hic primum constanti in usu fuisse doceam. Exstant autem haec exempla:

I, 22 (I, 27, 20) μετενεγκαμένων	VI, 16 (II, 231, 3) ἐξενέγκασθαι
I, 44 (I, 53, 13) συνενεγκάμενοι	VI, 69 (II, 293, 8) ἀπηνέγκατο
I, 56 (I, 69, 19) προσενεγκαμένῳ	VI, 91 (II, 320, 27) εἰσενεγκαμένου
I, 60 (I, 74, 6) συνενεγκάμενοι	VI, 94 (II, 325, 12) ἐξενέγκασθαι
I, 60 (I, 74, 18) μετενεγκαμένων	VIII, 20 (III, 125, 7) ἐξενεγκάμενος
I, 67 (I, 81, 29) ἠνέγκατο	VIII, 61 (III, 178, 10) μετενέγκασθαι
I, 68 (I, 83, 21) ἐπενέγκασθαι	IX, 4 (III, 228, 27) ἠνέγκαντο
II, 13 (I, 132, 17) μετενέγκασθαι	IX, 6 (III, 232, 1) μετηνέγκαντο
II, 14 (I, 133, 7) μετενεγκάμενος	IX, 35 (III, 278, 7) ἐξενεγκάμενος
II, 22 (I, 141, 9) μετενεγκάμενος	IX, 51 (III, 299, 31) ἀπενέγκαιντο
II, 35 (I, 157, 9) μετενέγκασθαι	X, 27 (IV, 43, 1) ἐξενέγκασθαι
II, 46 (I, 169, 31) συνενεγκαμένους	X, 27 (IV, 43, 2) ἐξηνέγκαντο
II, 65 (I, 191, 28) μετενεγκαμένων	X, 30 (IV, 46, 13) εἰσενεγκάμενος
II, 66 (I, 193, 29) ἐξηνέγκατο	X, 38 (IV, 58, 30) προενέγκασθαι
II, 66 (I, 194, 3) μετενεγκαμένου	X, 45 (IV, 68, 4) ἐνεγκάμενον
III, 1 (I, 209, 11) μετενεγκάμενος	X, 46 (IV, 70, 13) ἐξενεγκάμενοι
III, 13 (I, 230, 27) ἐξενέγκασθαι	X, 47 (IV, 71, 19) ἐξενεγκάμενοι
III, 47 (I, 284, 26) μετενέγκασθαι	XII, 1 (IV, 172, 2) ἀπενεγκάμενος
III, 57 (I, 298, 3) ἐξενεγκαμένη	XIII, 4 (IV, 191, 12) προσενεγ-κάμενοι
III, 59 (I, 299, 30) ἐξενεγκαμένων	
V, 40 (II, 160, 7) μετενέγκασθαι	XX, 14 (IV, 268, 4) ἀπενέγκασθαι.

Denique ut ea, quae modo de usu aoristorum φέρειν verbi apud Dionysium dixi, etiam alius scriptoris usu magis confirmem, ex Polybio exempla afferam, quae hunc quoque scriptorem aoristi primi formas semper usurpasse satis ostendunt. Cuius rei etsi intellego exempla congerenda esse omnia, tamen fateor fieri posse ut quaedam me fugerint. Quae igitur in promptu habeo, haec sunt quae infra scripsi:

I, 38, 5 ἤνεγκαν	II, 49, 2 ὑπενέγκαιεν
II, 13, 7 ἐξήνεγκαν	III, 5, 1 ἐξήνεγκαν
II, 43, 6 ἐνεγκεῖν	III, 27, 5 ἐξενεγκεῖν

III, 27, 7 ἐξενέγκαντες
III, 27, 8 προσεξενεγκεῖν
III, 28, 2 ἐξενεγκεῖν
III, 98, 4 προσενεγκάμενος
IV, 5, 10 ἐξήνεγκαν
IV, 8, 2 ἐνεγκεῖν
IV, 20, 2 διήνεγκαν
IV, 21, 9 περιήνεγκαν
IV, 30, 2 ἐξήνεγκαν
IV, 36, 1 ἐξενεγκεῖν
IV, 36, 6 ἐξενεγκεῖν
IV, 37, 8 ἐξήνεγκαν
IV, 51, 2 προσενεγκάμενοι
IV, 53, 3 ἐξήνεγκαν
V, 27, 7 εἰσενέγκαντες
V, 50, 11 εἰσενέγκαντα
VI, 49, 1 ἐξήνεγκαν
VI, 58, 1 προενεγκάμενοι
IX, 11, 4 ἐπενέγκαι
IX, 17, 3 προσενεγκεῖν
XI, 9, 2 μετενέγκαιεν
XI, 24ᵃ, 3 ἐξενεγκεῖν
XI, 31, 2 προενεγκάμενος
XII, 25ᵉ, 2 προσενέγκασθαι
XII, 25ᶠ, 2 ἀπενέγκασθαι
XV, 8, 7 προσενεγκεῖν
XV, 8, 13 ἀνενεγκεῖν
XV, 17, 3 ἀπενέγκαιεν
XV, 18, 1 ἐξενεγκεῖν
XV, 18, 7 ἐξενεγκεῖν
XV, 21, 8 ἐπήνεγκαν
XXII, 5, 3 εἰσήνεγκαν
XXII, 5, 5 προενεγκάμενοι
XXII, 23, 16 ἐξενεγκεῖν
XXIII, 9ᵃ, 2 ἐνεγκεῖν
XXVII, 15, 4 προσενέγκασθαι
XXVIII, 10, 2 εἰσήνεγκαν
XXIX, 1ᵇ, 2 ἐνεγκεῖν
XXIX, 9, 10 προσήνεγκαν
XXX, 2, 2 εἰσενέγκασθαι
XXXII, 11, 9 διενεγκεῖν
XXXIII, 11, 7 κατενεγκεῖν
XXXVIII, 1ᵇ, 3 ἀπηνέγκαντο
XL, 5, 2 ἐπενέγκαντες
XL, 9, 4 ἐξηνέγκαντο.

Quamquam ne quid dissimulem, unum exstat exemplum aoristi secundi participii activi apud Polybium XI, 18, 4 προσενεγκών, quod tamen in προσενέγκας mutare equidem non dubitarim, praesertim cum in Excerptis tantum tradatur.

XI, 41 (IV, 147, 4).

Sed cum coniunctissima sit cum ea, quam modo instituimus, disputatione illa, quae est de εἶπον et εἶπα aoristis, quaestio, statim hic de his agere in animo habemus, quorum apud Atticos scriptores usum iam supra tetigimus. Atque mirum in modum factum est, ut apud Dionysium horum aoristorum et φέρειν verbi aoristorum usus nulla ex parte inter se congruant. Nam praeter unum locum ubique in indicativo, optativo, imperativo, infinitivo, participio formas aoristi secundi exstare facile monstrari potest: quarum tamen exempla, etsi sunt mihi in manibus, enumerare fastidio est. Et tam Atticus huius aoristi usus apud Dionysium est, ut VI, 59 (II, 282, 13) εἰπέ imperativus, VIII, 29 (III, 137, 1) autem εἴπατε legatur. Libri igitur XI cap. 41 (IV, 147, 4), ubi in codicibus verba exstant: καὶ τὸ λοιπὸν ἀπεῖπαν μηδένα Ῥωμαίων ἄρχειν διὰ βίου τὴν ἀνυπεύθυνον ἀρχήν, quis putabit

aoristum primum ἀπεῖπαν Dionysianum esse? Quamquam Kiesslingius ἀπεῖπαν in textum recepit, parum ut puto memor libri X capitis 9 verborum ϲιωπὴν προκηρύξαντεϲ εἶπον, ubi rectissime codicis Urbinatis primae manus εἶπαν scripturam neglexit. Itaque etiam libri XI cap. 41 ἀπεῖπαν in ἀπεῖπον mutandum esse pro certo habeo.

I, 69 (I, 84, 16).

Libri I capitibus 68 et 69 Dionysius fabulas Callistrati, Satyri Arctinique poetae, quas de Palladio atque magnorum deorum sacris tradiderunt, secutus Palladium primum ea in urbe fuisse narrat, quam Dardanus condidisset, postea translatum esse Ilium ab illius nepotibus conditum; Ilienses autem id simulacrum servasse diligenterque curasse his verbis docemur quae initio cap. 69 leguntur: ποιήϲαϲθαι δὲ τοὺϲ Ἰλιεῖϲ νεών τε καὶ ἄδυτον αὐτοῖϲ ἐπὶ τῆϲ ἄκραϲ καὶ φυλάττειν δι' ἐπιμελείαϲ ἧϲ ἐδύναντο πλείϲτηϲ θεόπεμπτά τε ἡγουμένουϲ εἶναι καὶ ϲωτηρίαϲ κύρια τῇ πόλει. Sic verba non modo in antiquioribus editionibus, sed etiam apud Kiesslingium exstant, qui Chisiani Urbinatisque scriptura, quae est ἐπιμελείαϲ ἣ ἐδύναντο πλείϲτηϲ, neglecta ἧϲ genetivum, qui in codice Regio Parisino D littera signato legitur, in textum recepit. Qua in scriptura nemo adhuc haesit; nam est ea sane perspicua. Sed quicunque similes Dionysii locos inspexerit, usum loquendi ὅϲοϲ pro ὅϲ requirere intelleget. Habeo autem hos locos congestos:

I, 79 (I, 99, 4) καὶ ϲυλλέξαϲ ὅϲουϲ ἐδύνατο πλείϲτουϲ
III, 33 (I, 268, 30) ἐπικουρικὸν ὅϲον πλεῖϲτον ἐδύνατο μεταπεμψάμενοϲ
III, 41 (I, 278, 19) τὴν ϲυμμαχικὴν μεταπεμψάμενοϲ ὅϲην ἐδύνατο πλείϲτην (ubi Sintenis Emend. Dionys. spec. II p. 11 τῆϲ ϲυμμαχικῆϲ e. q. s. scribendum esse putat)
III, 57 (I, 297, 15) καὶ παρὰ τῶν ϲυμμάχων ὅϲουϲ ἐδύνατο πλείϲτουϲ παραλαβών
IV, 66 (II, 89, 23) κάλεϲον ὅϲον δύναϲαι πλείϲτουϲ φίλουϲ (quo loco rectissime in B πλείϲτουϲ, quod in ceteris omittitur, exstat)
VII, 1 (III, 2, 2) ϲῖτον ὅϲον ἂν δύναιντο πλεῖϲτον ὠνηϲομένουϲ
VIII, 2 (III, 104, 7) καὶ Οὐολούϲκων ὅϲουϲ δύναϲαι πλείϲτουϲ παραϲκεύαϲον ἐλθεῖν
VIII, 16 (III, 118, 20) ϲτρατιάν τε ὅϲην ἐδύναντο πλείϲτην
VIII, 64 (III, 181, 2) ϲτρατιὰν ὅϲην δύνανται πλείϲτην καταγράφειν
VIII, 68 (III, 188, 22) ὅϲην ἐδύνατο πλείϲτην αὐτῶν γῆν κείραϲ

VIII, 72 (III, 195, 16) καὶ μετεπέμπετο Λατίνων τε καὶ Ἑρνίκων ὅσους ἐδύνατο πλείστους
VIII, 91 (III, 223, 19) προνομεύσαντες αὐτῶν τῆς γῆς ὅσην ἐδύναντο πλείστην
IX, 5 (III, 229, 16) στρατὸν ἐξάγειν ὅσον ἂν πλεῖστον δυνηθῶσι
X, 40 (IV, 61, 13) καὶ πελάταις ἂν ἕκαστοι πλείστοις δύνωνται.

His exemplis commotus equidem ne tantum quidem dubito quin libri I cap. 69 καὶ φυλάττειν δι᾽ ἐπιμελείας ὅσης ἐδύναντο πλείστης scribendum sit; litterae OC in promptu est quam facile post AC intercidere potuerint.

I, 80 (I, 102, 13).

Scriptura codicis Urbinatis, qui libri I c. 80, ubi apud Kiesslingium legitur πρὸς ὡπλισμένους ἄνοπλοι μαχόμενοι, prodidit ἄοπλοι, nos quoque ducit ad notam illam de particula negativa quaestionem, quam Lobeckius accurate ut solet ad Phrynichum p. 728 sqq. instituit. Fluctuant enim, ut hic apud Dionysium, ita apud alios multos scriptores codices, qui modo ἄνοπλος modo ἄοπλος praebent: quorum prius, quamvis magis usitatum sit, tamen de Lobeckii sententia non fuit solum in usu. Qua de discrepantia aliter statuendum esse Lud. Dindorfius putat, qui de ἄνοπλος aliisque similibus vocabulis in Stephani Thesauro sub hac voce egit. Is enim contendit non modo apud Atticos scriptores ubique ἄοπλος pro ἄνοπλος rectius scribi, sed etiam apud Diodorum, Cassium Dionem, Plutarchum, quamvis huius quidem libri plerumque ἄνοπλος habeant, Lucianum, Dionysium, cuius tria affert exempla. Itaque mirum non est, quod idem in praefatione ad Diodorum p. XVII ἄνοπλος, etsi non nisi XX, 210, 1 uno in libro scriptum est ἄοπλος, tamen id ipsum constanter etiam Diodoro esse restituendum arbitratus decem locis ἄνοπλος in ἄοπλος mutavit. Quae corrigendi ratio, vel per se ut mihi quidem videtur reicienda, eo minus probari potest, quod eadem apud Diodorum, Plutarchum, Dionysium uti cogeremur. Nam etiam quod ad Dionysium attinet, uno tantum illo quem praescripsi loco uno in Urbinate ἄοπλος scriptum exstat, contra novem exemplis, ubi codices non fluctuant, ἄνοπλος:

I, 20 (I, 24, 3) ἄνοπλοι
I, 21 (I, 25, 16) ἄνοπλοι
I, 87 (I, 112, 18) ἄνοπλον
V, 28 (II, 145, 32) ἄνοπλος
V, 39 (II, 158, 24) ἀνόπλους
VIII, 14 (III, 116, 31) ἄνοπλοι

VIII, 86 (III, 213, 15) ἄνοπλον	IX, 70 (III, 328, 6) ἄνοπλον
	XII, 11 (IV, 184, 28) ἄνοπλος.

Accedit aliud quiddam quod me, ut a Dindorfio dissentiam, etiam magis movet. Nam cum Diodorum, Plutarchum, Dionysium vitandi hiatus studiosos esse constet, nonne illos credemus vel hac de caussa potius ἄνοπλος ubique dixisse, quod in plurimis optimorum librorum locis traditur? Itaque equidem non possum non cum Kiesslingio, ut ceteris locis, ita libri I cap. 80 ἄνοπλος, quod Chisianus praebet, probare.

I, 86 (I, 111, 18).

Antequam ad hunc locum tractandum progredimur, de ea cura atque diligentia, quam Dionysius vocalium concursui vitando adhibuit, breviter agendum est; nam accuratam de hiatu apud Dionysium quaestionem, quam adhuc nemo*) instituit, quam primum fieri poterit in lucem proferre in animo habemus. Sed in praesens tantum pauca exempla, ex quibus conligi potest Dionysium, ubicumque liceret, hiatum semper vitasse, afferre satis esto. Neque sane mirum est eum scriptorem, qui in libro de compositione verborum Isocratei sermonis elegantiam atque vitandi hiatus studium identidem praedicat, ipsum quoque crebrum vocalium concursum dedita opera vitasse. Sed non modo in hoc genere Dionysius sermonem suum numerosum reddere voluisse videtur; nam demonstrari potest eundem consonantium quoque concursum vitare studuisse. An quid aliud est, quod ille constanter πρὶν ἤ forma utitur, ubi vocabulum quod sequitur a consonanti incipit, πρίν autem ante vocabula quae a vocali incipiunt?

His autem praemissis iam ad verba libri I cap. 86 consideranda pergamus, quae apud Kiesslingium talia exstant: ὁ Ῥωμύλος ὑπὸ σπουδῆς τε καὶ τοῦ πρὸς τὸν ἀδελφὸν φθόνου [ὡς δὲ καὶ ὁ φθόνος] ἴσως δὲ καὶ ὁ θεὸς οὕτως ἐνῆγεν, πρὶν καὶ ὁτιοῦν

*) Quae Benselerus in libro, quem 'de hiatu in oratoribus atticis et historicis graecis' scripsit, p. 548 sqq. de hiatu apud Dionysium disputavit, neque accurate sunt exposita neque omnia recte, ut postea apparebit. Sintenis autem, item Ritschelius in disputatione 'de codice Urbinate Dionysii Hal.', quae iterata est in eiusdem Opusc. tomi I p. 516 sqq., hanc quaestionem magis significarunt quam pertractarunt. Nuper etiam Grasbergerus Philologi tomi XXVIII (a. 1869) p. 546 nonnullis Dionysii locis hiatum sustulit.

cημεῖόν θεάcαcθαι. Vbi tamen πρὶν καὶ ὁτιοῦν non recte se habere Kiesslingius intellexit, qui in adnotatione critica πρὶν ἢ ὁτιοῦν scribendum esse opinatur: quam correctionem a dicendi genere Dionysii proprio prorsus abhorrere statim intellegemus. Quamquam, ne iniquius agere videamur, non est tacendum eundem Kiesslingium in adnotatione critica tomi II p. XXXV verum dicendi usum recte perspexisse: ibi enim neque codicis A scriptura πρίν neque cum B μή probata in textum libri VI c. 31 πρὶν ἢ προαιcθέcθαι recipiendum esse vidit, his quidem verbis additis: 'semper autem πρὶν ἢ forma utitur Dionysius ante vocabula, quae a consonanti incipiunt'. Atque in contrariam quoque partem libri XIII, c. 8, ubi sunt verba πρὶν ἢ εἰc χεῖραc ἐλθεῖν, delendum esse ἢ ante εἰc praepositionem Kiesslingio concedere debemus. Verum cum nonnulli loci restent qui vitiosi habendi sint, ut cognoscamus Dionysium ubique πρὶν ἢ et πρίν formas ita uti diximus distinxisse, exempla ex Antiquitatibus ad unum omnia congerenda esse videntur. Sunt autem haec:

I, 34 (I, 41, 16) πρὶν Ἡρακλέα
I, 43 (I, 52, 25) πρὶν ἡβῆcαι
I, 60 (I, 74, 14) πρὶν ἦν
I, 73 (I, 90, 16) πρὶν Αἰνείαν
I, 80 (I, 102, 25) πρὶν ἐν
II, 5 (I, 123, 27) πρὶν ἢ παρά
II, 31 (I, 152, 24) πρὶν ἢ καταcτήcαcθαι
II, 32 (I, 153, 25) πρὶν ἐπιχειρῆcαι
II, 38 (I, 160, 18) πρὶν ἀνατεῖλαι
II, 60 (I, 185, 31) πρὶν ὄψει
II, 61 (I, 188, 1) πρὶν ἐκεῖνον
II, 72 (I, 202, 7) πρὶν εἰc
III, 3 (I, 212, 28) πρὶν ἥλιον
III, 5 (I, 215, 23) πρὶν ἢ γενναῖον
III, 20 (I, 240, 15) πρὶν ἢ φυλάξαcθαι
III, 24 (I, 252, 29) πρὶν ἐντόc
III, 27 (I, 256, 31) πρὶν ἡμέραν
III, 37 (I, 274, 29) πρὶν ἐπικουρίαν
III, 39 (I, 276, 22) πρὶν ἢ παραcκευάcαcθαι
III, 44 (I, 282, 1) πρὶν ἢ τῇ θαλάττῃ
III, 57 (I, 297, 16) πρὶν ἐκείνουc
III, 63 (I, 303, 13) πρὶν ἀφικέcθαι
III, 64 (I, 304, 26) πρὶν ἐκείνουc
III, 66 (I, 307, 12) πρὶν εἰc
IV, 1 (II, 1, 11) πρὶν ἐπί
IV, 39 (II, 57, 1) πρὶν εἰc
IV, 40 (II, 59, 4) πρὶν ἢ βεβαίωc
IV, 42 (II, 61, 22) πρὶν ἁλῶναι
IV, 56 (II, 77, 27) πρὶν ἢ παθεῖν
IV, 71 (II, 94, 24) πρὶν ἢ τά
IV, 72 (II, 96, 5) πρὶν ἐπιχειρεῖν
IV, 79 (II, 103, 6) πρίν ἢ μαρανθῆναι
IV, 79 (II, 103, 22) πρὶν ἢ πενθῆcαι
IV, 85 (II, 110, 22) πρὶν ἢ κλειcθῆναι
V, 14 (II, 130, 4) πρὶν ἐκείνουc
V, 14 (II, 130, 12) πρὶν ἢ τούc
V, 16 (II, 132, 14) πρὶν ἡμέραν
V, 34 (II, 152, 8) πρὶν ἐπιτελεcθῆναι
V, 37 (II, 156, 10) πρὶν ἐπί
V, 42 (II, 162, 22) πρὶν ἐπί
V, 44 (II, 164, 19) πρὶν αἰcθέcθαι
V, 44 (II, 164, 23) πρὶν εἰc
V, 49 (II, 172, 14) πρὶν ἢ καταcτρατοπεδεύεcθαι

V, 57 (II, 183, 28) πρὶν ἀφοσιώcacθαι
V, 77 (II, 209, 4) πρὶν ἢ πάντα
VI, 3 (II, 214, 21) πρὶν ἢ cυνελθεῖν
VI, 4 (II, 216, 1) πρὶν αἰcθέcθαι
VI, 5 (II, 216, 10) πρὶν ἢ χάρακι
VI, 9 (II, 222, 5) πρὶν εἰc
VI, 14 (II, 228, 29) πρὶν ἢ τήν
VI, 22 (II, 239, 22) πρὶν ἐκπληρῶcαι
VI, 29 (II, 247, 19) πρὶν εἰc
VI, 31 (II, 250, 11) πρὶν ἢ προαιcθέcθαι
VI, 31 (II, 250, 16) πρὶν ἢ ταῖc
VI, 34 (II, 254, 22) πρὶν ἄρξαcθαι
VI, 49 (II, 270, 17) πρὶν ἢ τῶν
VI, 62 (II, 285, 24) πρὶν ἢ βλαβῆναι
VI, 91 (II, 321, 9) πρὶν ἢ λαμπρόν τι
VII, 8 (III, 11, 4) πρὶν εἰc
VII, 10 (III, 13, 22) πρὶν αἰcθέcθαι
VII, 13 (III, 18, 3) πρὶν ἢ πεπαῦcθαι
VII, 17 (III, 23, 14) πρὶν ἡμέραν
VII, 72 (III, 92, 10) πρὶν ἄρξαcθαι
VIII, 3, (III, 105, 14) πρὶν ἥλιον
VIII, 5 (III, 107, 13) πρὶν ὁποῖόc τιc
VIII, 8 (III, 110, 32) πρὶν ἢ λαβεῖν
VIII, 9 (III, 112, 13) πρὶν ἢ τάc
VIII, 12 (III, 114, 17) πρὶν ἔκπυcτα
VIII, 18 (III, 122, 21) πρὶν ἐπιρραχθῆναι
VIII, 27 (III, 133, 21) πρὶν ἐγχειρεῖν
VIII, 27 (III, 134, 10) πρὶν ἐν
VIII, 54 (III, 169, 10) πρὶν ἄν
VIII, 55 (III, 171, 24) πρὶν ἢ τόν
VIII, 65 (III, 183, 17) πρὶν ἀριcτεύειν
VIII, 70 (III, 192, 6) πρὶν ἑτέρου
VIII, 75 (III, 199, 22) πρὶν ἅπαντα
VIII, 84 (III, 210, 31) πρὶν εἰc
IX, 21 (III, 256, 16) πρὶν ἢ cυμμῖξαι
IX, 26 (III, 264, 5) πρὶν ἡμέραν
IX, 34 (III, 276, 21) πρὶν ἡμέραν
IX, 47 (III, 294, 3) πρὶν ἐκείνουc
IX, 53 (III, 303, 9) πρὶν εἰc
IX, 57 (III, 308, 22) πρὶν ἐπαγγελθῆναι
IX, 59 (III, 313, 16) πρὶν εἰc
IX, 63 (III, 319, 20) πρὶν ἡμέραν
IX, 63 (III, 319, 31) πρὶν ἐλθεῖν
IX, 64 (III, 321, 11) πρὶν εἰc
IX, 71 (III, 329, 6) πρὶν ἐλθεῖν
X, 7 (IV, 10, 2) πρὶν ἀκίνητόν τε
X, 10 (IV, 14, 16) πρὶν εἰc
X, 18 (IV, 28, 29) πρὶν ἢ πᾶc
X, 19 (IV, 30, 3) πρὶν ἀποθέcθαι
X, 26 (IV, 41, 14) πρὶν ἅπανταc
X, 40 (IV, 61, 20) πρὶν ἡμέραν
X, 48 (IV, 72, 16) πρὶν ὁτιοῦν
XI, 6 (IV, 99, 25) πρὶν ἢ κληθῆναι
XI, 7 (IV, 101, 22) πρὶν ἢ τά
XI, 8 (IV, 102, 20) πρὶν εἰc
XI, 19 (IV, 115, 18) πρὶν ἢ τό
XI, 20 (IV, 116, 30) πρὶν ἡμέραν
XI, 20 (IV, 117, 12) πρὶν ἐντεῦθεν
XI, 36 (IV, 139, 19) πρὶν ἢ τήνδε
XI, 37 (IV, 141, 10) πρὶν ἐκ
XI, 46 (IV, 154, 13) πρὶν ἐπιcτῆναι
XI, 46 (IV, 154, 23) πρὶν εἰcαγγελθῆναι
XII, 13 (IV, 186, 9) πρὶν ἁλῶναι
XIV, 9 (IV, 204, 6) πρὶν εἰc
XV, 3 (IV, 212, 12) πρὶν αὐτόc
XV, 7 (IV, 218, 3) πρὶν ἢ πειραθῆνα
XV, 10 (IV, 220, 22) πρὶν αἰcθέcθαι
XVIII, 5 (IV, 231, 7) πρὶν ἀποcταλῆναι
XIX, 10 (IV, 239, 17) πρὶν ἐξετάcαι

XX, 5 (IV, 260, 5) πρὶν αἱ-cθέcθαι   XX, 11 (IV, 265, 30) πρὶν ἐπιφα-νῆναι

Postquam tantum exemplorum cumulum coacervavimus, redeamus unde profecti sumus. Vidimus igitur supra Kiesslingium libri I c. 86 πρὶν ἢ ὁτιοῦν scribi iussisse: quae correctio nunc vix quisquam dubitabit quin reicienda sit. Et cum καί particula ante ὁτιοῦν mea quidem sententia prorsus redundet, rectius πρὶν ὁτιοῦν cημεῖον θεάcαcθαι, aut si illam servare malueris, πρὶν ἢ καὶ ὁτιοῦν cημεῖον θεάcαcθαι scribemus. Restant nunc denique duo loci, qui confidenter corrigendi sunt. Alter est libri VII c. 29 (III, 37, 17), ubi Kiesslingii exemplar praebet καὶ πρὶν πειραθῆναι ἀγανακτεῖτε, haud dubie autem καὶ πρὶν ἢ π. ἀ. scribendum est. Altero loco libri IX, 14 (III, 246, 1), ubi verba exstant ἔφθαcε γοῦν τὸ τῶν Οὐιεντανῶν cτράτευμα πρὶν cυνελθεῖν, non minus certum est a Dionysio profectum esse πρὶν ἢ cυνελθεῖν.

II, 58 (I, 184, 16).

Libri II cap. 58 exeunte in exemplo Kiesslingiano haec leguntur: ἀπέcτειλε τοὺc παραληψομένουc τὸν ἄνδρα (Νόμαν Πομπίλιον) ἐπὶ τὴν ἀρχὴν ἐνιαυτῷ τρίτῳ τῆc ἑκκαιδεκάτηc ὀλυμπιάδοc, ἐν ᾗ ἐνίκα cτάδιον Πυθαγόραc Λάκων. Ibi autem quis Dionysium ἐν ᾗ ἐνίκα cτάδιον scripsisse credat, qui magnum illum exemplorum cumulum ante oculos habeat, quae documento sunt ἣν ἐνίκα cτάδιον solum in usu fuisse? Compares velim quae adnotavi exempla:

I, 71 (I, 87, 24) ἀποικίαν cτείλαντεc Ἀλβανοὶ — ἔτουc ἐνεcτῶτοc πρώτου τῆc ἑβδόμηc ὀλυμπιάδοc, ἣν ἐνίκα cτάδιον Δαϊκλῆc Μεccήνιοc.

III, 1 (I, 210, 10) ὁ δεύτεροc ἐνιαυτὸc τῆc ἑβδόμηc καὶ εἰκοcτῆc ὀλυμπιάδοc, ἣν ἐνίκα cτάδιον Εὐρυβάτηc Ἀθηναῖοc ἄρχοντοc Ἀθήνηcι Λεωcτράτου.

III, 36 (I, 272, 27) παραλαμβάνει τὴν ἀρχὴν ὁ Μάρκιοc ἐνιαυτῷ δευτέρῳ τῆc τριακοcτῆc καὶ πέμπτηc ὀλυμπιάδοc, ἣν ἐνίκα Σφαῖροc Λακεδαιμόνιοc.

III, 46 (I, 283, 14) παραλαμβάνει τὴν βαcιλείαν ἐνιαυτῷ δευτέρῳ μάλιcτα τῆc μιᾶc καὶ τετταρακοcτῆc ὀλυμπιάδοc, ἣν ἐνίκα Κλεώνδαc Θηβαῖοc.

IV, 1 (II, 1, 7) διάδοχοc — γίνεται Τύλλιοc ἐνιαυτῷ τετάρτῳ τῆc πεντηκοcτῆc ὀλυμπιάδοc, ἣν ἐνίκα cτάδιον Ἐπιτελίδηc Λάκων.

IV, 41 (II, 60, 9) κατὰ τὸν τέταρτον ἐνιαυτὸν τῆc ἑξηκοcτῆc καὶ πρώτηc ὀλυμπιάδοc, ἣν ἐνίκα cτάδιον Ἀγάθαρχοc Κερκυραῖοc.

V, 1 (II, 112, 7) ὀλυμπιάδος μὲν ὀγδόης καὶ ἑξηκοστῆς ἐνεστώσης, ἣν ἐνίκα στάδιον Ἰσχόμαχος.
V, 37 (II, 155, 27) ὀλυμπιὰς μὲν ἦν ἐνάτη καὶ ἑξηκοστή, ἣν ἐνίκα στάδιον Ἰσχόμαχος.
V, 50 (II, 172, 30) ἐπὶ δὲ τῆς ἑβδομηκοστῆς ὀλυμπιάδος, ἣν ἐνίκα στάδιον Νικέας Λοκρός.
VI, 1 (II, 211, 4) ἐπὶ τῆς ἑβδομηκοστῆς καὶ πρώτης ὀλυμπιάδος, ἣν ἐνίκα στάδιον Τισικράτης Κροτωνιάτης.
VI, 34 (II, 253, 13) μελλούσης εἰς τοὐπιὸν τῆς ἑβδομηκοστῆς καὶ δευτέρας ὀλυμπιάδος, ἣν ἐνίκα δεύτερον Τισικράτης Κροτωνιάτης.
VI, 49 (II, 270, 13) ἐπὶ τῆς ἑβδομηκοστῆς καὶ δευτέρας ὀλυμπιάδος, ἣν ἐνίκα στάδιον Τισικράτης Κροτωνιάτης.
VIII, 77 (III, 200, 32) τῷ δ' ἑξῆς ἐνιαυτῷ τῆς ἑβδομηκοστῆς καὶ τετάρτης ὀλυμπιάδος ἐνεστώσης, ἣν ἐνίκα στάδιον Ἀστύλος Συρακούσιος.
IX, 18 (III, 252, 20) ἐπὶ τῆς ἑβδομηκοστῆς καὶ ἕκτης ὀλυμπιάδος, ἣν ἐνίκα στάδιον Σκάμανδρος Μιτυληναῖος.
IX, 37 (III, 280, 23) ἐπὶ τῆς ἑβδόμης καὶ ἑβδομηκοστῆς ὀλυμπιάδος, ἣν ἐνίκα στάδιον Δάντης Ἀργεῖος.
IX, 56 (III, 306, 27) κατὰ τὴν ἑβδομηκοστὴν καὶ ὀγδόην ὀλυμπιάδα, ἣν ἐνίκα στάδιον Παρμενίδης Ποσειδωνιάτης.
IX, 61 (III, 316, 8) ἐπὶ δὲ τῆς ἐνάτης καὶ ἑβδομηκοστῆς ὀλυμπιάδος, ἣν ἐνίκα Ξενοφῶν Κορίνθιος.
X, 1 (IV, 1, 2) ὀλυμπιὰς μὲν ἦν ὀγδοηκοστή, ἣν ἐνίκα στάδιον Τορύμβας Θεσσαλός.
X, 26 (IV, 40, 24) ὀλυμπιὰς μὲν ἦν ὀγδοηκοστὴ καὶ πρώτη, ἣν ἐνίκα στάδιον Πολύμναστος Κυρηναῖος.
X, 53 (IV, 78, 7) ἐπὶ δὲ τῆς ὀγδοηκοστῆς καὶ δευτέρας ὀλυμπιάδος, ἣν ἐνίκα στάδιον Λύκος Θεσσαλός.
XI, 1 (IV, 91, 1) ἐπὶ δὲ τῆς ὀγδοηκοστῆς καὶ τρίτης ὀλυμπιάδος, ἣν ἐνίκα στάδιον Κρίσων Ἱμεραῖος.

Hoc tamen extremo loco animadvertendum est codices στάδιον verbum omittere, a Kiesslingio primum in textum immissum: id quod ille mihi locos III, 36. III, 40. VI, 34. VIII, 61 inspicienti prorsus immerito fecisse videtur. Sed sciens unum locum praetermisi, cuius verba cum eandem offensionem praebeant atque libri II caput 58 a quo profecti sumus, facile cuipiam videantur huius ipsius scripturam firmare. Legimus enim libri VIII cap. 1 initio (III, 101, 2) non fluctuantibus libris haec: οἱ δὲ μετὰ τούτους ἀποδειχθέντες ὕπατοι κατὰ τὴν ἑβδομηκοστὴν καὶ τρίτην ὀλυμπιάδα, καθ' ἣν ἐνίκα στάδιον Ἀστύλος Κροτωνιάτης: ut hic quoque praepositionem ἣν relativo praemissam habeamus. Nec tamen quidquam hoc exemplum valere concedet, qui, quam facile κατά praepositio ex eo qui antecedit versu huc quoque

inrepere potuerit, secum reputaverit. Itaque mea quidem sententia nihil dubii relinquitur quin, si libri II capite 58 suum restituere Dionysio voluerimus, ἣν ἐνίκα στάδιον Πυθαγόρας Λάκων scribendum sit.

III, 10 (I, 225, 19).

Kiesslingius, cum Urbinas libri III capite 10, ubi ceteri codices praebent ἀλλὰ καὶ βασιλεῖς ἀποδείκνυτε ξένους, pro ἀποδείκνυτε habeat ἀποδεικνύστε, in textum recepit ἀποδεικνύετε, lenissima sane mutatione; eadem tamen num vera sit, postea videbimus. Nunc, cum δείκνυμι et δεικνύω formarum usu haec disputatio omnis contineatur, non alienum videtur Lud. Dindorfii sententiam, quam de illis verbis in praefatione Diodori p. XXI proposuit, praemittere. Scribit autem de Diodori usu haec: 'etsi indicativi non solum praesens in υω saepius est apud Diodorum, et imperfecti forma tertiae singularis in υ pro υε nusquam apparet nisi apud Photium 31, 19, 8, ubi ἐδείκνυ, participii tamen forma illa non magis usus est, quam verbi φύω formis ἐναφυῆναι et ἀναφυέντων.' Iam vero de Dionysii usu quid sit statuendum, videamus. Et ut, sicut res ipsa poscit, ab indicativi praesenti incipiam, huius quidem nullae formae usitatae sunt nisi in μι exeuntes:

I, 8 (I, 10, 18) ἀποδείκνυμι
I, 76 (I, 94, 15) ἀποδείκνυσιν
III, 46 (I, 283, 8) ἀποδείκνυσι
IV, 4 (II, 6, 26) ἀποδείκνυσιν
IV, 62 (II, 84, 28) ἀποδείκνυσιν
IV, 84 (II, 110, 10) ἀποδείκνυσι
VI, 49 (II, 270, 8) ἀποδείκνυσιν
VII, 31 (III, 39, 19) ἀποδείκνυτε
VII, 55 (III, 70, 15) ἀποδείκνυτε, ubi tamen codd. ἀποδείκνυνται
VIII, 35 (III, 144, 29) ἐπιδείκνυτε
VIII, 90 (III, 222, 1 et 3) ἀποδείκνυσιν
IX, 47 (III, 294, 15) δείκνυμι
X, 4 (IV, 6, 1) ἀποδείκνυσιν
X, 23 (IV, 37, 9) ἀποδείκνυσιν
XI, 56 (IV, 162, 30) ἀποδείκνυτε
XI, 62 (IV, 169, 23) ἀποδείκνυσι
XIII, 6 (IV, 192, 25) ἀποδείκνυσι.

Nisi quod tamen tertia persona pluralis semper in ύουσι, non in ύασι exit: ut ἀποδεικνύουσι legatur VI, 89. VI, 90. XI, 61. X, 17. XIX, 13.

Tum quod ad imperfecti formas attinet, Dionysius eandem atque Diodorus rationem sequitur, ut qui semper formis in υε et υσαν desinentibus utatur:

I, 81 (I, 103, 14) ἐπεδείκνυσαν
IV, 40 (II, 58, 6) ἀπεδείκνυεν
VI, 28 (II, 245, 31) ἐπεδείκνυεν
VI, 81 (II, 308, 9) ἀπεδείκνυε
VIII, 77 (III, 202, 4) ἐπεδείκνυσαν
IX, 57 (III, 310, 10) ἐδείκνυε
X, 9 (IV, 13, 27) ἐδείκνυσαν
X, 33 (IV, 52, 19) ἐπεδείκνυσαν.

Libri IV cap. 47 (II, 67, 5) postquam Pflugkius et Sintenis Emend. Dionys. II p. 14 ἰδίαν δὲ γνώμην ἀπεδείκνυτο μὴ τὰ κατηγορηθέντα λύειν restituerunt codicum memoria ἀπεδείκνυ τὸ vere correcta, quam emendationem suo iure in textum recepit Kiesslingius, non dubito quin libri VI capite 26 (II, 244, 5) pro ἐδείκνυ τὸ cτῆθοc μεcτὸν τραυμάτων scribendum sit ἐδείκνυε, quod in Reiskiana quoque editione exstat.

Participium vero praesentis semper in ύc exire haec exempla documento sunt:

I, 78 (I, 97, 9) ἀποδεικνύc	VI, 27 (II, 245, 20) ἐπιδεικνύντεc
II, 23 (I, 141, 29) ἀποδεικνύc	VI, 93 (II, 324, 8) ἀποδεικνύc
II, 63 (I, 189, 26) ἀποδεικνύc	X, 5 (IV, 7, 19) ἀποδεικνύc.
IV, 60 (II, 82, 7 et 10) δεικνύc	

Restat ut de infinitivo agatur, qui rursus testimonio est Dionysium, quacumque ratione posset, hiatum vitasse. Nam constanter δεικνύναι forma usus est, si a consonanti quod sequitur vocabulum incipit, contra δεικνύειν, si a vocali. Atque eodem modo Polybium quoque infinitivos distinxisse facile demonstrari potest. Hos autem locos ex Antiquitatibus congessi:

I, 83 (I, 106, 20) δεικνύναι τεκμήριον	VIII, 90 (III, 221, 29) ἀποδεικνύναι πρόc
IV, 11 (II, 18, 26) ἀποδεικνύναι τούc	IX, 44 (III, 290, 25) ἀποδεικνύναι καί
IV, 20 (II, 29, 10) ἀποδεικνύειν ἢ περί	IX, 51 (III, 300, 30) ἀποδεικνύναι. ταῦτ'
IV, 84 (II, 110, 10) ἀποδεικνύναι βαcιλικήν	IX, 46 (III, 293, 4) ἀποδεικνύναι, τιμωρούc
VI, 90 (II, 320, 11) ἀποδεικνύναι τούc	IX, 52 (III, 301, 15) ἀποδεικνύειν, ἀλλά
VII, 30 (III, 38, 4) ἀποδεικνύναι καί	X, 30 (IV, 47, 17) ἀποδεικνύναι, τῶν
VII, 49 (III, 59, 32) ἀποδεικνύναι πρόφαcιν	X, 55 (IV, 82, 12) ἀποδεικνύειν ἡμῶν
VII, 56 (III, 71, 24) ἀποδεικνύναι τάc (ut recte Portus codicum scripturam ἀποδείκνυτε correxit)	XI, 11 (IV, 105, 20) ἀποδεικνύναι καί
	XI, 16 (IV, 112, 9) ἀποδεικνύναι καί.

Idem autem, quod modo de δείκνυμι et δεικνύω verborum formis disputavi, etiam in alia similia ut ὀμνύω (quod VI, 84 (II, 312, 30) exstat ὀμνύειν ἡμῖν), cadere vix est quod moneam. Ex his autem exemplis evidentissime consequitur, ut Kiesslingii emendatio, qui libri V capite 48 (II, 170, 10), ubi verba sunt:

ἀλλὰ καὶ τοὺς βίους αὐτῶν — ἐπιδείκνυσθαι. ἐκεῖνος τοίνυν sqq., pro ἐπιδείκνυσθαι maluit ἐπιδεικνύναι, reicienda sit. Atque pariter libri XI capite 56 (IV, 162, 30), ubi legitur χιλιάρχους τε ἀντὶ τῶν ὑπάτων ἀποδείκνυτε, ἀριθμὸν αὐτῶν ὁρίσαντες, Porti emendatio ἀποδεικνύναι scribentis improbanda est: nam utraque mutatione hiatus prodit.

Ex tota igitur disputatione, quam ad finem iam perduximus, etsi facile conligi potest Dionysium utraque forma et δείκνυμι et δεικνύω usum esse, tamen, quod ad praesentis formas attinet, solas in μι exeuntes usitatas esse apparet. Itaque libri III capite 10 cum ceteris codicibus ἀποδείκνυτε scribendum esse persuasum habeo.

III, 35 (I, 271, 25).

Libri III capite 35 haec legimus: καὶ κατὰ δαίμονα τῆς ἡμέρας ἐκείνης χειμερίου σφόδρα γενομένης κατά τε ὄμβρον καὶ ζάλην καὶ σκότον: quae cum omnibus in codicibus sic scripta exstent atque sanae scripturae speciem prae se ferant, nemini offensioni fuerunt. Attamen aliquid in eis est contra Dionysianum usum loquendi dictum. In usu quidem apud scriptores Graecos et ὁ σκότος et τὸ σκότος fuisse notum est; testatur enim Thomas Magister p. 333, 9 Ritsch.: ὁ σκότος καὶ τὸ σκότος· τὸ δὲ σκοτία οὐκ ἐν χρήσει. Εὐριπίδης ἐν Φοινίσσαις· σκότος δεδορκώς, similiterque Photius II p. 166 Nab.: σκότος καὶ σκότον ἑκατέρως. οὕτως Ἀμειψίας. Non male autem scholiasta ad Hecubae Euripidis principium harum formarum usum distinxisse videtur, cuius haec verba sunt: γράφεται καὶ τὸ σκότος οὐδετέρως καὶ ὁ σκότος· καὶ τῷ μὲν οὐδετέρῳ χρῶνται οἱ κοινοί, τῷ δὲ ἀρσενικῷ οἱ Ἀττικοί. Aliter quidem, sed ut videtur vix recte, Moeris Atticista iudicavit haec habens p. 209, 29 Bekk.: σκότος οὐδετέρως Ἀττικοί, σκοτία Ἕλληνες, prorsus omisso genere masculino. Recentiore memoria de eodem vocabulo Valckenaerius ad Euripidis Phoenissarum v. 380 egit, de cuius sententia et neutrum et masculinum genus Atticis scriptoribus in usu fuit. Sed quod ad Dionysii loquendi consuetudinem attinet, exemplorum quae infra posui multitudo satis superque ostendere videtur, illum quidem semper τὸ σκότος genere neutro dixisse, quo scholiastae Euripidei praeceptum confirmatur:

I, 65 (I, 80, 19) ἀνὰ τὸ σκότος

II, 41 (I, 164, 16) σκότους ὄντος ἤδη

II, 56 (I, 181, 28) ἡ ζάλη καὶ τὸ σκότος
II, 56 (I, 182, 8) τὸν ἥλιον καὶ σκότος
III, 8 (I, 220, 23) ὑπὸ σκότους
III, 21 (I, 242, 16) ὑπὸ τοῦ σκότους
V, 39 (II, 158, 23) τὸ σκότος
V, 42 (II, 162, 32) διὰ τὸ σκότος
VIII, 43 (III, 156, 3) σκότους ὄντος ἤδη
VIII, 85 (III, 212, 14) καὶ σκότος οἷον — γίνεται
IX, 4 (III, 228, 29) σκότους
IX, 55 (III, 306, 18) σκότους δ' ἐπιλαμβάνοντος
X, 10 (IV, 15, 18) ὑπὸ σκότους
X, 20 (IV, 30, 12) σκότους ἔτι ὄντος
X, 46 (IV, 70, 7) σκότους ὄντος ἤδη
XII, 2 (IV, 175, 20) σκότους ὄντος ἤδη
XVI, 3 (IV, 223, 7) ἀφελομένου δὲ τοῦ σκότους.

His igitur commotus exemplis etiam eo loco, a quo quaestio mea profecta est, pro καὶ σκότον ut καὶ σκότος scribatur suaserim.

III, 37 (I, 274, 15).

Ibi posita verba Dionysii, de quibus iam Grasbergerus egit in dissertatione Herbipolitana sua (a. 1868) p. 81, operae pretium videtur iterum tractare. Exstant illic apud Kiesslingium haec: καὶ νομίσαντες δι' ἀνανδρίαν οὐχ ἱκανὸν εἶναι πολέμου στρατηγεῖν. Conlatis autem alterius loci verbis libri IV capitis 45 (II, 64, 19), ubi codices omnes καὶ πολέμους στρατηγεῖν ἱκανός praebent, loquendique ratione Polybii aliorumque scriptorum posteriorum communi comparata Grasbergerus Dionysium quoque στρατηγεῖν verbum semper cum accusativo construxisse opinatus est; quin eundem scriptorem idem verbum potuisse modo accusativo modo genetivo iungere prorsus negavit. Sed ille cum me iudice iusto levius hanc quaestionem tractarit, liceat mihi exemplis ex Antiquitatibus conquisitis omnibus rem, si fieri potest, absolvere. Omitti autem eum locum consentaneum est, ubi στρατηγεῖν habet vim fallendi, libri V cap. 29 (II, 147, 3): ὁ μὲν δὴ ταῦτ' ἔλεγε στρατηγῆσαι τὸν ἄνδρα διανοούμενος: ac fortasse hic recte Sylburgius eumque secutus Kayserus καταστρατηγεῖν, ut aliis exemplis, scribendum esse censuerunt. Vt igitur ad eum, a quo profecti sumus, locum revertamur, ibi quidem accusativum recte se habere, id quod Grasbergerus sensit, haec exempla docent:

III, 23 (I, 147, 9) ὁ δὲ ἀνὴρ οὗτος — ὡς κακῶς ἐστρατηγηκὼς τὸν πόλεμον
VIII, 78 (III, 203, 20) ἀνὴρ στρατηγῆσαι πολέμους τῶν τότε δεινότατος
IX, 31 (III, 272, 10) καὶ ὅτι ῥᾷστον ἁπάντων ἐστὶ λόγῳ στρατηγεῖν πολέμους ἔξω τοῦ δεινοῦ βεβηκότας:

quibus etiam XII, 7 (IV, 181, 32) verba διαστρατηγεῖν δὲ τὸν πόλεμον comparari possunt. Sed quid fiat duobus locis hisce: VIII, 13 (III, 116, 19) δίδωμι δέ σοι τὴν αἵρεσιν, εἴτε τῆς ὑπερορίου στρατιᾶς εἴτε τῆς ἐνθάδε ὑπομενούσης ἐθέλεις στρατηγεῖν, et XI, 42 (IV, 149, 3) ὡς καλῶς ἡμῶν ἐστρατηγήκατε —? Hos enim nemo puto corrigere audebit: ut erraverit Grasbergerus Dionysium στρατηγεῖν verbum cum genetivo iunxisse negans. Et tamen non dubito quin cum Grasbergero, vel ut rectius dicam cum Sinteni — nam hic primus Emend. Dionys. spec. III p. 3 usum στρατηγεῖν verbi tractavit — verba libri III capitis 37 in πολέμους στρατηγεῖν corrigenda sint. Nam πόλεμον στρατηγεῖν similiter dictum est atque πολεμεῖν πόλεμον; contra si στρατηγεῖν cum substantivo quale est στρατιά iungitur, genetivo opus est, quia ita praevalere στρατηγός substantivi notio videtur.

Huius autem verbi στρατηγεῖν cognitione instructi ad alium locum restituendum aggredimur, qui libri VIII cap. 79 (III, 204, 15) sic scriptus exstat: καὶ μετὰ ταῦτα Μάλλιος, ὁ ἐν τῷ Γαλατικῷ πολέμῳ στρατηγῶν e. q. s., ad quae Kiesslingius adnotavit: 'ὁ ἐν scripsi, ἐν libri.' Mihi tamen editiones Sylburgianam atque Reiskianam inspicienti Kiesslingius errasse videtur; adnotandum enim potius erat: 'ὁ ἐν scripsi, ὁ libri', cum illis in editionibus legamus καὶ μετὰ ταῦτα Μάλλιος, ὁ τῷ Γαλατικῷ πολέμῳ στρατηγῶν, ut Kiesslingius non ὁ articulum, sed ἐν praepositionem addidisse videatur. Utcunque res se habet, rectius atque secundum usum loquendi nescio an ὁ τὸν Γαλατικὸν πόλεμον στρατηγῶν scribendum sit, quae etiam lenior mutatio est.

III, 57 (I, 298, 6).

Libri III capite 57, quo quae bella Tarquinius cum Tuscis gesserit, Dionysius narrat, posita haec sunt: ἡ δὲ Ῥωμαίων δύναμις ἧς Ταρκύνιος ἡγεῖτο τὴν Οὐιεντανῶν κείρουσα καὶ λεηλατοῦσα χώραν — συνελθούσης ἐξ ἁπασῶν τῶν Τυρρηνίδων πόλεων μεγάλης τοῖς Οὐιεντανοῖς ἐπικουρίας εἰς μάχην καταστᾶσα νίκην ἀναμφίλογον αἵρεται. Quibus in verbis quamquam de codicum discrepantia nihil apud Kiesslingium adnotatum est necdum quisquam offendit, αἵρεται verbum potius in ἀναιρεῖται mutandum esse putaverim: non quo nesciam Graecis scriptoribus et νίκην αἵρεσθαι et νίκην ἀναιρεῖσθαι in usu fuisse, sed quod ceteris in locis Dionysii semper νίκην ἀναιρεῖσθαι exstare vidi, ut ex his quae subieci exemplis intellegitur:

I, 87 (I, 112, 24) ἀποθανόντος δ' ἐν τῇ μάχῃ τοῦ Ῥώμου νίκην οἰκτίστην ὁ Ῥωμύλος — ἀνελόμενος
III, 53 (I, 292, 15) ἐξ οὗ νίκην ἀναιρεῖται βασιλεὺς Ταρκύνιος ἐπιφανεστάτην
V, 47 (II, 168, 32) ἀπῄεσαν ἐπ' οἴκου λαμπροτάτην ἀνῃρημένοι νίκην
XI, 48 (IV, 156, 21) καὶ τῶν ἱππέων μεγάλην προθυμίαν παρασχομένων νίκην ἀναιρεῖται λαμπροτάτην.

Quamquam, si ab ipso νίκη vocabulo discesseris, ut apud alios scriptores, ita apud Dionysium quoque dupliciter dicta sunt talia: et πόλεμον, μάχην, ἀγῶνα ἀναιρεῖσθαι, ut V, 61. VIII, 37. VIII, 51, et πόλεμον vel ἀγῶνα αἱρεῖσθαι, v. c. III, 23. IX, 9. IX, 16. X, 27. XI, 1. Sed cum, ut iam dixi, praeter hunc unum, de quo agimus, locum νίκην αἱρεῖσθαι in Antiquitatibus non inveniatur, rectius, ut mihi quidem videtur, νίκην ἀναμφίλογον ἀναιρεῖται scribetur: lenissima id quidem post praegressas ΟΝ litteras mutatione.

IV, 47 (II, 68, 14).

Vidimus iam supra, cum de πρὶν ἤ et πρίν formis egimus, singularem Dionysii curam diligentiamque fuisse in concursu cum vocalium tum, si fieri potuit, consonantium vitando. Cuius rei observationem dum animum induco etiam ad alios locos transferre, quamvis suspicer nonnullis audaciorem me visurum esse, tamen facere non possum quin, quod pro explorato habeam, in medium proferam. θέλειν enim et ἐθέλειν verba Atticos quidem scriptores promiscue usurpasse, sed ita tamen ut ἐθέλειν verbum praeferrent, ex eis quae Lobeckius ad Phrynichum p. 7 disputavit, facile cognoscitur. Sed de eorundem verborum apud Dionysium usu aliud quiddam statuendum esse iam demonstrare conabor. Nam etsi is quoque verba illa promiscue usurpare solet, tamen si recte observavi, ex ultima vocis antecedentis littera ita pendere voluit, ut θέλειν forma utatur, ubi vox in vocalem exiens antecedit, ἐθέλειν vero, ubi in consonantem. Hanc autem utriusque formae distinctionem a librariis in codicibus saepius obscuratam esse non est profecto quod miremur. Et tamen exemplorum quae conquisivi multitudo satis superque sententiam meam firmare videtur. Compares velim hos locos:

II, 3 (I, 121, 22) ἄρχεσθαι θέλουσιν
IV, 22 (II, 31, 29) ἐὰν μὴ θέλωσιν

IV, 54 (II, 75, 24) ἐκεῖνοι θέλωςι
IV, 62 (II, 83, 32) ἀπεμπολῆςαι θέλουςα
V, 19 (II, 136, 12) χρήματα θέλῃ
V, 67 (II, 196, 29) μὴ θελήςωςι
V, 73 (II, 204, 3) ὅτι θέλοι
VI, 9 (II, 221, 25) πατρίδος ἐθέλειν
VI, 80 (II, 307, 31) ἡμῖν ἐθελήςουςιν
VIII, 31 (II, 39, 5) ἂν ἐθέλωςιν
VIII, 13 (III, 116, 20) ὑπομενούςης ἐθέλεις
VIII, 28 (III, 135, 13) κοινωνεῖν ἐθελήςει
VIII, 38 (III, 148, 24) εἰ θέλουςιν
VIII, 39 (III, 149, 17) ἐὰν ἐθελήςωςι (ita recte Kiesslingius Urbinatis scriptura ἐὰν θελήςωςι merito neglecta)
VIII, 41 (III, 152, 3) τὸ θέλειν
VIII, 41 (III, 152, 4) ἃ θέλομεν
VIII, 47 (III, 160, 24) κοινωνεῖν ἐθελήςεις
XI, 11 (IV, 106, 8) μὴ θέλοντας
XI, 41 (IV, 146, 27) μὴ θέλειν
XI, 61 (IV, 168, 30) τοῖς ἐθέλουςι
XIII, 9 (IV, 195, 15) τί θέλει
XIX, 10 (IV, 239, 9) αὐτοὶ θέλομεν.

Priusquam autem ad eos locos tractandos transeam, quos cum sententiae meae obstare videantur, antea consulto omisi, silentio praeterire nolo Lobeckium l. s. s. in libri IX capite 63, ubi Sylburgii suasu nunc cυνήγαγε τοὺς ἐθελοντὰς πεντακιςχιλίους μάλιςτα ἄνδρας legitur, ἐθέλοντας codicum scripturam retinendam putare ut similibus exemplis satis firmatam. Illuc autem ut iam me convertam: quod in libri IV capite 31 (II, 47, 12) scriptum est εἰ τὰ δίκαια ποιεῖν ἤθελες, IX, cap. 3 (III, 227, 28) ἐκπολιορκῆςαι τὸν χάρακα ἠθέληςαν, XII, cap. 13 (IV, 186, 8) ἐπικηρυκεύεςθαι πρὸς τοὺς πολιορκοῦντας ἤθελον, ex his quidem exemplis nihil conligi posse apparet. At dubium esse non potest, quin libri VIII cap. 23 (I, 251, 21) verba παραςτῇ δὲ μηδενὶ ὑμῶν δέος ἂν ταῦτα ἐθέλῃ πράττειν vitiosa sint: ubi ταῦτα θέλῃ reponendum esse vix erit quin mihi adsentiatur; nam ταῦτ' ἐθέλῃ, de quo forsitan quispiam cogitaverit, etsi falsum non est, minus placet. Nec verendum videtur ne in nimiae audaciae crimen incurram, qui contendam non modo libri IV cap. 47, ubi ἐὰν θελήςητε legitur, scribendum esse ἐὰν ἐθελήςητε — (supra vidimus libri VIII cap. 39 vitiosam scripturam ἐὰν θελήςωςι uno in codice B tradi —), sed etiam his quinque locis ἐθέλω verbi formas restituendas esse:

V, 68 (II, 198, 19) τοὺς μὲν θέλοντας
VI, 1 (II, 211, 17) μένειν θέλωςιν
VI, 57 (II, 279, 15) περὶ παντὸς θέλοντες
VIII, 42 (III, 152, 25) πάντως θέλετε
XI, 22 (IV, 120, 28) τοὺς θέλοντας.

IV, 71 (II, 95, 15).

In adnotatione critica tomi II p. XVI ad verba libri IV capitis 71 τὰ μὲν ἄλλα, ἔφη, ὀρθῶϲ ἐπιλογίζεϲθαί μοι δοκεῖϲ, Ἰούνιε Kiesslingius codicis B scripturam ἔφηϲεν, quam praetervideral, adfert. A qua profectus equidem Dionysium ἔφη et ἔφηϲεν formas ubique hoc consilio, ut tolleret hiatum, distinxisse idoneis ut puto argumentis demonstrare studebo. Nonnullis quidem in locis et in Chisiano et in Urbinate huius usus constantiam librariorum neglegentia turbatam esse non est quod miremur; nam solent in talibus ne optimi quidem codices scripturae integritatem servare. Cuius rei culpam non in Dionysium esse conferendam ingens multitudo exemplorum, quae servant regulam, sat certo ostendit. Haec igitur exempla e librorum ordine digesta iam proferam, ita quidem ut, quae mea quidem sententia corrigenda sunt, de eis postremo agam. Exstant autem, si recte observavi, haec:

I, 78 (I, 96, 22) ἔφη καί
I, 82 (I, 104, 32) ἔφη τὸν καιρόν
II, 3 (I, 119 29) ἔφη ταῖϲ
II, 3 (I, 120, 31) ἔφη τε
II, 3 (I, 121, 14) ἔφη πολλάϲ
II, 3 (I, 121, 24) ἔφη πρόϲ
II, 4 (I, 122, 21) ἔφη βαϲιλείαϲ
II, 61 (I, 187, 20) ἔφη γενέϲθαι
II, 61 (I, 187, 26) ἔφη διδάϲκεϲθαι
II, 63 (I, 190, 10) ἔφη παραγινόμενοϲ
III, 3 (I, 213, 10) ἔφη, τούϲ
III, 3 (I, 213, 23) ἔφη, τοῦτο
III, 16 (I, 234, 7) ἔφη τούϲ
III, 17 (I, 235, 25) ἔφη, πρᾶγμα
III, 17 (I, 236, 15) ἔφη, καί
III, 21 (I, 242, 6) ἔφη, τήν
III, 24 (I, 253, 9) ἔφηϲεν, ὦ Τύλλε
III, 30 (I, 263, 5) ἔφηϲεν αὐτῷ
III, 48 (I, 285, 24) ἔφη τῷ
III, 60 (I, 300, 27) ἔφηϲεν, ἐφ' οἷϲ
III, 60 (I, 300, 19) ἔφη παρ' αὐτῶν
III, 71 (I, 314, 4) ἔφη, καιρόϲ
IV, 23 (II, 32, 8) ἔφη, τῶν
IV, 23 (II, 32, 24) ἔφη καί
IV, 23 (II, 33, 14) ἔφη τούϲ
IV, 27 (II, 40, 24) ἔφη τιμωριῶν
IV, 29 (II, 42, 26) ἔφηϲεν, ὦ Ταρκύνιε
IV, 30 (II, 46, 8) ἔφη τά
IV, 30 (II, 46, 10) ἔφη, βουλευταί
IV, 37 (II, 53, 32) ἔφηϲεν ὅτι
IV, 37 (II, 54, 13) ἔφηϲεν ἀφίϲταϲθαι
IV, 46 (II, 66, 19) ἔφη καί
IV, 47 (II, 67, 4) ἔφη δεῖν
IV, 47 (II, 67, 20) ἔφη, Τύρνοϲ
IV, 48 (II, 68, 21) ἔφη δέχεϲθαι
IV, 48 (II, 68, 23) ἔφη δεῖν
IV, 57 (II, 78, 7) ἔφη βούλεϲθαι
IV, 57 (II, 78, 27) ἔφη, καί
IV, 58 (II, 79, 28) ἔφη τήν
IV, 60 (II, 81, 18) ἔφηϲεν, ὦ χρῄζετε
IV, 60 (II, 81, 27) ἔφηϲεν, ὦ ἄνδρεϲ
IV, 65 (II, 88, 11) ἔφη, χαρίϲαϲθαι
IV, 66 (II, 89, 15) ἔφη γίνομαι
IV, 66 (II, 89, 21) ἔφη, ϲυμφοράϲ
IV, 70 (II, 93, 32) ἔφη δεῖν
IV, 70 (II, 94, 2) ἔφη. ταῦτ'
IV, 84 (II, 109, 19) ἔφη, τά

V, 8 (II, 121, 16) ἔφη καταδικάζειν
V, 9 (II, 122, 23) ἔφησεν αὐτοῖς
V, 9 (II, 123, 20) ἔφησεν, ἐπεί
V, 9 (II, 123, 23) ἔφη, ζῶντος
V, 19 (II, 135, 29) ἔφη, βάλλειν
V, 30 (II, 148, 5) ἔφη, ποιήσαιο
V, 30 (II, 148, 8) ἔφησεν αὐτόν
V, 60 (II, 186, 29) ἔφη παρά
V, 66 (II, 194, 32) ἔφη καλῶς
V, 67 (II, 196, 7) ἔφη δεῖν
V, 67 (II, 196, 17) ἔφη, ψυχῇ
V, 67 (II, 196, 21) ἔφη τοῖς
V, 68 (II, 197, 11) ἔφη δεῖν
V, 68 (II, 198, 26) ἔφη, καί
V, 71 (II, 202, 11) ἔφη γάρ
VI, 16 (II, 231, 16) ἔφησέν αὐτοῖς
VI, 21 (II, 237, 19) ἔφη, τά
VI, 21 (II, 237, 27) ἔφη, παντός
VI, 24 (II, 241, 12) ἔφη, πέρα
VI, 25 (II, 243, 13) ἔφη δεῖν
VI, 26 (II, 243, 25) ἔφη, γεννηθείς
VI, 30 (II, 249, 25) ἔφη παρά
VI, 60 (II, 283, 19) ἔφη καί
VI, 68 (II, 292, 3) ἔφησεν, ὅτι
VI, 69 (II, 293, 18) ἔφη τό
VI, 72 (II, 296, 23) ἔφη δεῖν
VI, 72 (II, 297, 32) ἔφησεν εἶναι
VI, 94 (II, 325, 16) ἔφη καί
VII, 7 (III, 9, 28) ἔφη βούλεσθαι
VII, 7 (III, 10, 16) ἔφη τετιμωρῆσθαι
VII, 8 (III, 11, 4) ἔφη πρίν
VII, 16 (III, 22, 5) ἔφη, μέμνησθ' ὅτι
VII, 16 (III, 22, 9) ἔφησεν ὁ Γεγάνιος
VII, 16 (III, 22, 19) ἔφησεν, ὦ δημόται
VII, 17 (III, 23, 24) ἔφη, κύριοι
VII, 17 (III, 23, 30) ἔφη, τήν
VII, 33 (III, 41, 17) ἔφησεν, εἴ τις
VII, 33 (III, 41, 19) ἔφη μετά
VII, 36 (III, 45, 8) ἔφη. τήν
VII, 49 (III, 59, 28) ἔφη πεποιῆσθαι
VII, 50 (III, 60, 18) ἔφη δεῖν
VII, 61 (III, 78, 14) ἔφη προδώσειν
VII, 68 (III, 88, 3) ἔφη δόξαι
VII, 68 (III, 88, 17) ἔφη ποιήσασθαι
VII, 68 (III, 88, 28) ἔφη καθ' ἡδονήν
VIII, 1 (III, 102, 22) ἔφη, τοῦτο
VIII, 2 (III, 103, 4) ἔφη, τιμήν
VIII, 2 (III, 103, 22) ἔφη, καί
VIII, 13 (III, 115, 28) ἔφη δ' οὖν
VIII, 36 (III, 145, 24) ἔφησεν· εἴτε
VIII, 39 (III, 149, 22) ἔφησεν ἡ Οὐαλερία
VIII, 45 (III, 157, 31) ἔφησεν ἐρεῖν
VIII, 70 (III, 191, 30) ἔφη καί
VIII, 70 (III, 192, 1) ἔφη ποιήσειν
VIII, 71 (III, 194, 4) ἔφη νόμῳ
VIII, 87 (III, 216, 15) ἔφη προδώσειν
VIII, 87 (III, 216, 23) ἔφη προσέξειν
IX, 1 (III, 225, 16) ἔφη συγχωρήσειν
IX, 10 (III, 238, 2) ἔφησεν, ὦ ὕπατοι
IX, 17 (III, 252, 6) ἔφη δὲ τοῦτ'
IX, 33 (III, 275, 10) ἔφη δὲ δεῖν
IX, 37 (III, 281, 23) ἔφη μόνως
IX, 44 (III, 290, 16) ἔφησεν αὐτούς
IX, 50 (III, 298, 20) ἔφη χρήσεσθαι
IX, 51 (III, 300, 2) ἔφη δοκεῖν
IX, 51 (III, 300, 10) ἔφη τε
IX, 51 (III, 300, 26) ἔφη, γνώμην
IX, 52 (III, 301, 16) ἔφησεν, ὦ Οὐαλέριε
IX, 54 (III, 304, 31) ἔφη ποιήσειν
IX, 57 (III, 309, 31) ἔφη γάρ
X, 9 (IV, 13, 11) ἔφη δ' ὁ
X, 9 (IV, 13, 20) ἔφη τούς
X, 15 (IV, 23, 14) ἔφη τούς
X, 17 (IX, 26, 23) ἔφη δεῖν
X, 18 (IV, 28, 23) ἔφη κρατουμένους
X, 18 (IV, 28, 26) ἔφη, πᾶσαν
X, 18 (IV, 29, 2) ἔφη χαριεῖσθαι

X, 19 (IV, 29, 30) ἔφη τό
X, 24 (IV, 28, 30) ἔφη cπένδεcθαι
X, 25 (IV, 39, 25) ἔφη δεδωκέναι
X, 29 (IV, 45, 12) ἔφηcεν, ὦ· πολῖται
X, 30 (IV, 46, 14) ἔφηcεν ἐρεῖν
X, 36 (IV, 55, 29) ἔφη δ' οὖν
X, 40 (IV, 60, 29) ἔφη πάντα
X, 44 (IV, 66, 32) ἔφηcεν. ἀλλ'
X, 49 (IV, 73, 14) ἔφη, Μάρκον
X, 52 (IV, 77, 21) ἔφη, ταύτην
X, 52 (IV, 77, 27) ἔφη τήν
XI, 4 (IV, 97, 7) ἔφηcεν ὁ Οὐαλέριος
XI, 15 (IV, 109, 27) ἔφηcεν, ὦ Κλαύδιε
XI, 21 (IV, 118, 26) ἔφη· περί
XI, 30 (IV, 132, 12) ἔφη τόν
XI, 30 (IV, 132, 21) ἔφη τε
XI, 30 (IV, 133, 15) ἔφη, λόγων
XI, 34 (IV, 137, 20) ἔφη πολλούς
XI, 40 (IV, 145, 25) ἔφη; προπηλακίζουσιν
XI, 44 (IV, 152, 5) ἔφη δεῖν
XI, 52 (IV, 159, 3) ἔφη παρακεχωρημένον
XI, 56 (IV, 162, 16) ἔφηcεν, ἡλίκων
XI, 57 (IV, 164, 12) ἔφη τῶν
XI, 57 (IV, 164, 19) ἔφη πολιτευμάτων
XI, 57 (IV, 164, 25) ἔφη θαυμάζειν
XI, 58 (IV, 165, 25) ἔφη, πᾶcαν
XI, 59 (IV, 166, 20) ἔφη μή
XI, 59 (IV, 166, 21) ἔφη τε
XII, 1 (IV, 174, 32) ἔφη μηνυτήν
XII, 2 (IV, 176, 1) ἔφη, κελεύει
XII, 2 (IV, 176, 24) ἔφη, δημοτικοί
XII, 11 (IV, 184, 13) ἔφη τῆc
XII, 11 (IV, 184, 17) ἔφηcεν, ἐcτίν
XII, 13 (IV, 186, 16) ἔφηcεν, ὦ Ῥωμαῖοι
XIII, 1 (IV, 189, 10) ἔφη· βεβουλεῦcθαι
XIX, 5 (IV, 235, 13) ἔφηcεν, ἕωc
XIX, 5 (IV, 235, 19) ἔφηcεν, ἀγανακτήcητε
XIX, 8 (IV, 237, 18) ἔφη, πολῖται
XX, 4 (IV, 258, 17) ἔφη μέγαν
XX, 6 (IV, 261, 12) ἔφη θεωρεῖν.

Consulto igitur Dionysium ἔφη et ἔφηcεν formas ita distinxisse, ut hiatum vitaret, si quis magnum exemplorum cumulum quem coacervavimus perlustraverit, non vereor ne mihi non concessurus sit. Sed restant loci eique non pauci, quibus medela adhibenda est. Nam ut quattuor exempla, ubi ἔφηcε pro ἔφη legitur, tolerari posse largiamur:

V, 68 (II, 197, 24) ἔφηcε τούc
XI, 5 (IV, 98, 12) ἔφηcε. θᾶττον
XI, 60 (IV, 168, 4) ἔφηcε, δυεῖν
XII, 2 (IV, 176, 10) ἔφηcε δεῖν

(quamquam pro ἔφηcε δεῖν duodecim locis rectius ἔφη δεῖν scriptum exstat): tamen nemo puto Dionysium haec scripsisse sibi persuadebit, quae iam proferam. In libri enim III capite 71 (I, 314, 21), ubi apud Kiesslingium legitur παῖε θαρρῶν, ἔφη, ὦ Ταρκύνιε, aut scribendum est ἔφη, Ταρκύνιε, quod in Reiskiana exstat, aut ἔφη in ἔφηcεν mutandum, prorsus ut libri IV c. 29 ἄρ', ἔφηcεν, ὦ Ταρκύνιε proditum est. Altero autem loco libri IV c. 39 (II, 56, 27) τὰ μὲν πρῶτα, ἔφη, ὦ Ταρκύνιε, πέπρακταί cοι κατὰ τὸ δέον verba, quae eodem vitio laborant, mea qui-

dem sententia codicis B auctoritate emendanda sunt, qui versu 27 ὦ Ταρκύνιε vocibus omissis proximo versu post πέπρακταί σοι insertum habet Ταρκύνιε. Atque eandem ἔφησεν pro ἔφη formam quamvis non fluctuantibus codicibus etiam his locis restituendam esse, ut foedissimus hiatus tollatur, quis negaverit?

VII, 49 (III, 59, 23) ἔφη, ἔγνωσαν
VII, 68 (III, 88, 9) ἔφη ἀναστάς
VIII, 11 (III, 114, 2) ἔφη· ἃ μέν
VIII, 73 (III, 196, 26) ἔφη, ὁ φθόνος
IX, 45 (III, 291, 18) ἔφη, ἥδε
X, 27 (IV, 43, 5) ἔφη, ἀλλ'
XI, 56 (IV, 163, 8) ἔφη, ἃ καὶ τοῖς.

His igitur omnibus locis pro ἔφη proprium Dionysii usum dicendi ἔφησεν formam requirere persuasum habeo. Restat ut locum tractem, quem antea consulto omisi. Legimus enim libri V cap. 65 (II, 193, 26) apud Kiesslingium haec verba: τελευτῶν δ' ἔφη ὡς εἰ καὶ μηδὲν ἐπεχείρουν ἐκεῖνοι — λέγειν. Quae si sic scripta in codicibus exstarent, hiatus caussa haud dubie corrigenda essent. Sed cum codices pro τελευτῶν δ' ἔφη, quod Kiesslingius de sua coniectura scripsit, quam immerito probavit Kayserus in censura Fleckeiseni Annal. tomo XCIII (a. 1866) inserta p. 37, praebeant ἔφη τε λέγων, quaeritur num alio et fortasse leniore modo verba emendari ita possint ut item hiatus vitetur. Ac sane mirum est, quod Kiesslingius, quamquam τε λέγων rectissime in τελευτῶν mutavit, verum non vidit. Etenim scribendum erat potius ἔφη δὲ τελευτῶν, quod quominus ille in textum reciperet, aliis nisi fallor locis se prohibitum sensit, ut

VI, 69 (II, 293, 18) τελευτῶν ἔφη
IX, 37 (III, 281, 23) καὶ τελευτῶν ἔφη
X, 17 (IV, 26, 23) τελευτῶν ἔφη δεῖν
XI, 59 (IV, 166, 20) τελευτῶν ἔφη μὴ δύνασθαι.

Qui si verba libri XI cap. 30 (IV, 133, 5) respexisset, quae sunt καὶ πολὺν ἐκ τῶν παρόντων κινήσας ἔλεον περὶ τοῦ χρόνου τῆς δίκης ἔφη τελευτῶν· ἐπειδὴ e. q. s., ubi eodem modo, ne hiatus fieret, τελευτῶν postpositum est, etiam eo de quo agimus loco ἔφη δὲ τελευτῶν scripsisset. Nam in ἔφη verbo, quod in sententiae principio conlocatum est, offensionem non esse haec exempla documento sunt:

IX, 33 (III, 275, 10) ἔφη δὲ δεῖν
IX, 57 (III, 309, 31) ἔφη γὰρ ὅτι
X, 9 (IV, 13, 11) ἔφη δ' ὁ μὲν
X, 36 (IV, 55, 29) ἔφη δ' οὖν παρελθών.

[Reliqua pars huius commentationis in Actis societatis philologae Lipsiensis propediem vulgabitur.]

